

DNE 9. ČERVENCE 1989 SE DOŽÍVÁ 25 LET NÁŠ VĚRNÝ ČTENÁŘ JIŘÍ ŠIMSA

K jeho životnímu jubileu a nám k poučení uveřejňujeme výňatky z jeho zatím poslední práce z oboru církevních dějin

PROTESTANTSKÝ ŽURNALISTA BŘETISLAV HLADKÝ

(Života běh)

Břetislav Hladký se narodil 8. června 1895 ve Strakoniciích v rodině učitele. Vyrůstal v Plzni. Chodil na gymnázium, kde patřil mezi nejlepší žáky. Byl také oblíben a vyhledáván pro svou sečtělou.

V Plzni byla před první světovou válkou živá pokroková - realistická - strana přívrženců Masarykových. Na podzim 1910 se zde ustavilo sdružení realistické mládeže. Břetislava Hladkého pro toto sdružení získal soukromý úředník Břetislav Hůla. Zprvu sem docházel i Volfgang Jan- kovec, známý později z odboje ve druhé světové válce v organizaci FVVZ.

... Roku 1912 na Hladkého udělal při sjezdu realistické mládeže velký dojem T.G. Masaryk svým vystoupením. Nezabránilo to však tomu, aby nepropadl dekadentní literatuře, jmenovitě Przybyszewskému a Karáskovi, jimž se pokoušel uniknout pomocí četby Nietzscheho. Potom se zabýval intuitivismem, Bergsenem, Boutrouxem. Pilně studoval Zellerovy Dějiny řecké filosofie a vůbec se pokoušel utéci pozitivismu, ale tím i Masarykovi, jak mu rozuměl.

Na jaře 1914 náhle navzdory svému studiu a své vůli uvěřil. "Byl /jsem/ překonán Bohem, o němž jsem dosud neměl ponětí jako o živé laskavé moci lásky a odpuštění." ...

To, že uvěřil "proti vši domýšlivé nevěře" mu bylo překvapivé a dodávalo mu to mnoho sil a radosti, s kterými překonával útrapy a bolesti dalšího života, zvláště pak vojenského: zlo, hlad, nemoc, soužití se zločinci, kteří s ním narukovali do armády. Vzpomíná zejména na letecké bombardování Tridentu, kde ležel ve vojenské nemocnici nedaleko zasaženého nádraží. Prožil tehdy odevzdání do vůle Boží v tichosti a pokoji, a mohl potěšovat i ostatní.

V té době se mu staly odpornými řeči českých i německých farářů "o propastnosti života nic netušících", řeči "čpějící mrtvolností kultur-protestantismu". Dával přednost samotě s kostelním zpěvníkem, s jehož pomocí přezpíval těch několik písní, které znal.

Podobně ho odrazoval příklad četaře Jirkala, zbožného člena Svobodné církve reformované. Jirkal pocházel z Dobrušky. Po svědectví, jak "obcuje s Bohem", zavřel "zákoněk" a se smíchem Hladkému líčil, jak na frontě střelil "ohromného Rusa do břicha" ve chvíli, kdy ten chtěl pomoci postřelenému kamarádovi.

Z války nejraději vzpomíná na setkání s malým ruským zajatcem v Meranu. Byl tam pro potraviny s ostatními vojáky, kteří, zatímco on hlídal, "zajišťovali" potraviny z maďarských zásob. Najednou se před něj postavil ruský zajatec a rusky mu řekl: "Ty také věříš v Pána Ježíše, viď? Je ti to vidět na očích, jak se raduješ a jak jsi z něho šťastný." Než Hladký v sobě shledal "kousky ruštiny", které znal, byl zajatec odvolán a jen mu pokynul rukou.

Později si uvědomí, že vztah k Ježíš mu ztěžovaly řeči farářů a Jirkalovy, že v té době si byl pouze jist, že je v Božích rukou. Resumé jeho víry bylo: Bůh a chléb, to jediné skutečné. Vše ostatní, celá kultura, poezie, filosofie, právo se mu jevily jako výmysl, nástavba k zakrytí lidské bídy. Proto se střetával s lidmi, kterým válka nepodkopala základy, na nichž stála dosavadní kultura. Tuto problematiku interpretoval theolog Karel Barth ve svém Römerbriefu II. S tím se Hladký setkal později a také až později poznal, "že něco málo z toho chápe komunismus, ale jen něco málo, protože mu jde jen o nahrazení měšťanské formy této velké lži klamem novým, komunistickým."

"Osobní nihilistický prožitek" považoval za základní kámen nové theologie. Setkal se s tím později u theologů Karla Bartha a Emila Brunnera, kteří skoncovali s theologickým liberalismem. Zdálo se mu, že toto poznání není ani u T.G. Masaryka ani u Jindřicha Kohna. "Pro oba neexistoval ten nejbyťostnější otřes válečný, zřícení do nihilistické prázdnoty, která mi bránila studovat práva a znemožňovala existenci intelektuála."

Z tohoto nihilismu se dostával pomalu a to díky i Janu Karafiátovi. Poznával, že mu "více než nějaký Harnack nebo Troeltsch může pomoci duchovně tento autor Broučků."

Po celou tu dobu byl Hladký členem plzeňského sboru - od roku 1915 -, a tak se cítil povinen pomoci vikáři Machotkovi v evangelizaci západních Čech. O prázdninách 1921 převzal na chvíli vedení sboru v Českých Budějovicích. "... k úžasu tamních lidíček jsem tu jednou z kazatelny tvrdil, že chce-li kdo být opravdovým křesťanem, musí se stát cynikem, svrhnout všechny hodnoty kulturní, všechny ideje politické, mravní do stoky, kam patří a začít znova od Písma, kde vyvěrá teh pravý a skutečný počátek, opravdové Alfa..."

Hladký to považoval za "barthianismus před Barthem, počátek chápání theologie Kříže". Důležité pro něho bylo, že Bůh není pouhá idea ani ta nejvyšší. Zachránilo ho jeho heslo: "Bůh a chléb!" Náboženský idealismus byl pro něho jen ~~nábož~~ lidským výtvozem. "Bůh zůstává mimo člověka, nemůže být prožíván, neboť člověka oslovuje."

Největší vliv však na něj měla práce ve sboru v pošumavské Volyňi. V Kostnických jiskrách 1975 vzpomíná na svou první přednášku v tomto místě. Požádal ho o ni vikář Machotka a byla o jezuitství a protireformaci. Hladký zde měl sice příbuzné, ale ti na přednášku nepřišli. Na konci přednášky se rozhodlo ticho. Pořadatel, úředník tamější záložny Rubeš Hladkému pošeptal, že se na něho katolíci chystají s holí a tak Hladký radši odešel z restaurace zadem-. Ve své vzpomínce považoval Hladký přednášku za fiasko.

Přes tyto zkušenosti pokračovali Rubeš s Machotkou v úsilí o vybudování volyňského sboru. Na přednášce Machotkově se dohodli pozvat Hladkého znovu. Poté tam dojížděl stále častěji. 11. prosince 1921 tam byla založena kazatelská stanice, 2. září 1923 zde byl založen filiální sbor, obstarávaný ze Strakonice, z Písku a z Plzně.

Volyňský sbor měl na Hladkého veliký vliv. "Právě tamní bratři ~~mně~~ měli k tomu, abych dostudoval theologii a stal se farářem. Nedůvěřoval jsem si, bylo to však právě toto bratrské naléhání, co způsobilo ve mně rozhodnutí, které nebylo ještě hotové r. 1920, když jsem se dal zapsat na Husovu fakultu, jsa stále ještě právníkem a současně redaktorem." ...

Libiš je toleranční sbor. Hladký tam přišel po faráři Josefu Fleischerovi, který tam působil dvacet let do roku 1924. Hladký tam nastoupil jako vikář 18. května 1926 a 11. srpna 1927 byl instalován jako farář. "Patřil mezi ty bohoslovce, kteří formovali theologicky své posluchače a stopa jeho tvůrčí přítomnosti na kazatelně a v práci mezi mládeží je nesmazatelná."

Roku 1928 zde začalo hnutí mládeže, které trvalo až do konce padesátých let. Mládež si upravila zchátralou školu, zřídila velké loutkové divadlo. Za války zřídil sbor poradnu pro matky s kojenci bez rozdílu vyznání za vedení Dr. Dyrhona a sestry farářové Hladké. Rozvíjela se i tajná pomoc postiženým rodinám. 30. listopadu 1966 odešel farář Hladký do výslužby, žil v Chleběch, přispíval svými články do Křesťanské revue a Kostnických jisker. Zemřel 6. července 1982 v Praze.

(Z myšlenek Břetislava Hladkého)

V roce 1937 vydal Hladký ... brožuru "Novinář a věčnost" s podtitulem O duchovních nebezpečích čtenáře novin a záchraně z nich. ... V poslední kapitole "Mezi nebesy a zemí, mezi Písmem a novinami" se zabývá theologií aktuálnosti a věčnosti. Uvádí zde Kierkegaarda, kte-

rý říká, že Boží zvěst není nic dědičného, nýbrž musí být chápána každou generací vždy znova. "A rozumíme-li Písmu jako slovu Božímu, pak z něho musí být hlas Boží slyšen vždy znovu, každého dne, za každé situace životní; ne vzpomínkou vybavován, nýbrž skutečně slyšen, aktuálně slyšen... Kazatel i novinář, - u jednoho stolu Páně, držíce se za ruce či v jedné osobě - náhle popatří vzhůru: živý Bůh, který nové činí všecko, je Bohem t e t o c h v í l e , v níž tvoří a mluví a slovem znovuzrozuje, neboť je - P á n e m v ě č n o s t i ."

... Břetislav Hladký začal do Křesťanské revue přispívat v roce 1932. Jeho první článek je nazvaný "O protestantském umění, Broučcích, Švejko-vi a jiných věcech". Sociologicky se zde dívá na to, proč tak málo vzniká protestantské umění. Zdůvodňuje to tím, že protestantismus se u nás udržel především na vesnici. "Kultura je činem města. Na vesnici se zpravidla kultura neživoří, nýbrž dožívá." Pak se zamýšlí nad Broučky, proč nejsou dílem moralistickým. Je to proto, že očekávají milost Boží místo zpevnění lidské vůle. Švejka tu řadí k pozitivistickému umění. "Je to křehký ubožák pozitivistický, bez vykoupení. Bez metafysiky."

.. Po smrti presidenta Masaryka 14. září 1937 napsal Hladký článek o osudech střední Evropy "K Masarykovu pojetí střední Evropy." ... Monarchie rakousko-uherská vznikla jako obrana proti tureckému nebezpečí. Potom Habsburkové vnutili monarchii klerikálně-dynastický ráz. ... Ve druhé části se ptá, proč Masaryk až do roku 1909 odmítal rozbit Rakousko-Uhersko. (Podle Steeda a Herbena do roku 1907). Zdůvodňuje to Masarykovým pojetím revoluce s studiem radikalismu. Podle Hladkého Masaryk ani při zahraničním odboji proti Rakousku nezapomněl, že "každé politické dílo nemá jen úkol účtovat a uzavírat minulost, nýbrž i pamatovat na budoucnost a novým úkolům otevírat možnosti." Masaryk střední Evropu nerozbíje ale chystal ji k nové organizaci. Toto Masarykovo úsilí by si měly uvědomit státy střední Evropy, aby se vyvarovaly nebezpečí, které jim hrozí z Itálie a Německa.

Členem redakce poválečných Kostnických jisker se Hladký stal v lednu 1947, kdy začal redigovat rubriku Rozhledy. Po válce se zabýval živými a aktuálními problémy, na příklad problémem "Odsun Němců a my". (Kost.jiskry 21.3.1946). Odsunem Němců zatěžujeme své svědomí, soudil Hladký. Žijeme v proklaté nemožnosti nehřešit. "Odhodláváme se tedy vzít na sebe tuto vinu, abychom na sebe nevalili jednu mnohem větší. ... Odsunem Němců duchovně se nestaneme lepšími, neboť vinou a hříchem člověk ani národ neroste." Vyzývá k tomu, aby se odsun prováděl lidsky "Nechceme zohyzdit tvář svého národa zbytečnými křivdami, aby jednou žádné pokolení české a slovenské nemuselo utíkat před ní, a nenaleznuvši naší vinou už Čech Husových, Chelčického, Komenského, Jednoty a Masarykových nadobro se nezpronevěřilo. Neboť státy a národy opravdu trvají jen těmi idejemi, z nichž se zrodily (Masaryk)."

V lednu 1947 začíná řídit rubriku pod názvem Rozhledy. Uvádí ji příkladem z Chodska, kde se zaplovaly strážné ohně, aby se dávaly zprávy dál. "Nic čestnějšího pro evangelického žurnalistu, v jehož službě se protíná časnost a věčnost jako v žádné jiné, než se takto rozhlíží na pomezích stanovisti království Božího a vyhlíží, co volá víru do střehu, signalizovat a vyzývat bdělé věřící (Izaiáš 21,11) aby svá nebezpečí modlitebně ve tmách tohoto věku donesli Králi."

(Závěr)

Břetislav Hladký byl v celém životě poznamenán prostředím, v kterém vyrostl. Byla to Plzeň, dělnické město, kde si všiml sociálních rozporů, které ho celoživotně ovlivnily a které ho pak v jeho článcích vedly k tomu, aby věnoval pozornost sociální otázce, úvahám o komunismu, o sociální práci církve, o poradách atd., ale také odporu k liberakismu, který tyto sociální rozpory neřeší a vyhýbá se jim.

Postava Jindřicha Kohna pro něho mnoho znamenala. Kohn ho uvedl k Masarykovi, k realismu a prakticky mu pomohl k novinám. Vzbudil v něm

však i zájem o židovskou otázku, kterou se často zabýval.

V Plzni na jaře 1914 Hladký uvěřil a roku 1915 vstoupil do evangelické církve. Plzenský vikář Kabel Machotka získal Hladkého pro myšlenku evangelizace západních Čech a poslal ho do Volyně. Volynský sbor Hladkého utvrdil v rozhodnutí dokončit theologická studia a stát se farářem.

Po zkušenosti z první světové války se Hladký cítil "barthiánem před Barthem". Theologicky zdůrazňoval prožitek hříchu, vědomí propasti mezi člověkem a Bohem. Člověku nepomůže jeho kultura, vzdělání, sociální postavení ani zajištění. Od toho všeho se musí oprostit a bezpodmínečně přijmout milost Boží. Z tohoto důvodu odmítá liberální teologii, kterou obvykle nazývá kulturprotestantismem.

Jeho články trpí nevalnou češtinou a trochu nárazovým vyjadřováním. V delších textech se opakuje a ztrácí dramatickost a někdy i souvislost tím, že vsouvá vzpomínky a úvahy jiného žánru.

Jeho žurnalismus dokumentuje boje a problémy první republiky a doby po válce. Ukazuje nám šíři záběru, který měl evangelický tisk u nás také jeho zásluhou. Na rozdíl od liberálů se snaží ke všemu se vyjádřit a zaujmout stanovisko z pozice evangelického teologa.

Práce Jiřího Šimsy "Protestantský žurnalista Břetislav Hladký" je uvedena mottem "Nic čestnějšího pro evangelického žurnalistu..." z roku 1947 z úvodního článku k Rozhledům Br. Hladkého. Úvod je na str. 4. 1. kapitola "Mezi realisty" 5-7, "Od žurnalismu k farářství" 8-11 "Redaktorem Kostnických jisker" 12-13, "Farářem v Libiši" 14, "Novinář a věčnost" 15-16, "Působení v Čase" 17-18, "Příspěvatelem Křesťanské revue" 19-24, "Znovu v Kostnických jiskrách" 25-29 Závěr 30-31, Poznámky 32-36 a Literatura na str. 37.

Práce vychází ze studia žurnalistické činnosti ve třech okruzích: v realistickém tisku, zvláště v Času, v Kostnických jiskrách ve dvou obdobích, na počátku dvacátých let a koncem čtyřicátých let a konečně v Křesťanské revui. Bylo by zajímavé (jak naznačuje autor v úvodu), sestavit úplnou bibliografii Hladkého, acť je to asi úkol nemožný. Hladký se novinářem živil a velká část jeho článků je nepodepsaná, není ani známo, do kterých deníků a týdeníků přispíval.

Šimsova práce se drží až úzkostlivě Hladkého interpretace vlastního vývoje a loajálně reprodukuje Hladkého články. Vystupuje tak autentická postava faráře a novináře, svým způsobem typická pro "zbitou generaci" první světové války, která se přimkla k teologii krizí dvacátých let. Stálo by však za to podrobit Hladkého theologické kritice a revidovat jeho přístupy i postoje k lidem, událostem i době první republiky a naší nedávné minulosti. Autor je až přepjatě stručný a střízlivý, což dodává práci školského charakteru, což ovšem u "písemné práce k první odborné zkoušce" je na místě. JaŠ

"Víra v cenu člověka je tedy vázána nerozlučně na podmínku ~~by~~ víry v Boha. Klíče budoucnosti jsou znovu v rukou církve. Nedá-li lidstvo jimi k návratu otevřít, raději nedomyšlit..." Hladký 11.4.1946

"Leč člověk, jenž ztratil anebo nikdy neměl víru v Boha, má příliš děsivé prázdno v srdci, aby se nevrhl celou bytostí do uctívání kohokoli v kom náhle intuitivně uhádne cosi jako síly božské." čl. Víra K.H. Franka z 18.4.1946.

"Evropa je duchovní koncepcí; přestanou-li však lidé udržovat tuto koncepci ve svých myslích, přestanou pocítovat její činnost ve svých srdcích, pak zemře." Myšlenka Winstona Churchilla v Hladkého článku "Henry Wallace contra Winston Churchill" z 23.1.1947

Setkání synodní rady československé církve evangelické se skupinou členů církve, kteří mají kritický vztah k prohlášení synodní rady v uplynulých 18 letech se konalo dne 21. června 1989.

Jednání se zúčastnili: za SR - Josef Hromádka, Miloš Lešikar, Pavel Smetana, Jan Trusina, Miroslav Litomiský (v průběhu jednání odešel).

Z kritických členů církve: Milan Balabán, Petr Brodský, Jan Dus, Anna Dusová, Petr Hejl, Anna Hejlová, Anna Hrudková, Hana Jüptnerová, Jan Keller, Pavel Keřkovský, Jan Kozlík, Jan Litomiský, Jaromír Procházka, Drahomíra Průšková, Miloš Rejchrt, Jan Svoboda, Michal Šimek, Jan Šimsa, Martin Šimsa, Miloslav Vašina, Josef Vydrář, Stanislav Žák, Viktor Žárský.

Jménem SR nás přivítal br. Lešikar, který také celé jednání řídil. Řekl, že nás SR pozvala na základě žádosti o rozhovor 16 signatářů z původních 26, kterou reagují na dopis SR z 4.4.1989.

Jan Šimsa řekl, že byl na SR pozván po 15 letech, naposledy v roce 1974, těch 15 let je třeba zhodnotit. Navrhl, aby 4 body jednání tvořily 4 body dopisu z 2. února (dopis SR z 11.2.1972 farářům, staršovstvům a sborům, distance od Charty v r.1977, důtka farářům za podání 31 členů církve v r.1977 a rady farářům a presbyterům pro jednání s pracovníky státních orgánů z r.1987) a jako 5. bod odpověď SR z 4.4. Dále navrhl, aby bylo vypracováno společné prohlášení, které bude obsahovat závěry diskuse.

Jan Dus navrhl, abychom udělali společné prohlášení či stanovisko, které bychom šířili jen omezeně.

Martin Šimsa kritizoval návrh J.Dusa s tím, že SR kritizujeme mimo jiné také proto, že některá jednání probíhají za zavřenými dveřmi a že neznáme obsah jejich rozhovorů se státní správou. Je to nedemokratické a proto to nemůžeme dělat také.

Viktor Žárský navrhl, aby v prohlášení bylo, že jsme se setkali, jednali o tom a tom a v čem naše názory zůstaly různé.

S tím členové SR souhlasí a Jan Dus vzal zpátky svůj "shnilý a kompromisnický" (jak doslova řekl) návrh zpátky.

Jan Šimsa požádal Jana Dusa, aby přečetl vyjádření paní profesorky Komárkové k našemu jednání. Napsala, že je duchem s námi a přeje nám, abychom nejeli do Prahy nadarmo. Dopis z 11.2.1972 považuje za nejpokleslejší projev v celé 70-leté historii ČCE.

Jan Šimsa uvedl, že něco takové nenapsala synodní rada a snad ani v roce 1942. Dopis je příčinou rozdělení církve. Ani v padesátých a šedesátých letech nebyla církev tak rozdělena jako dnes, i když vždy byly různé názory. Dopis z 4.4. nechává všechno špatné na minulých synodních radách, hlavně na V.Kejřovi, který zemřel a nemůže se obrátit. Podobně se objevila takové tendence v březnu 1968 po smrti Viktora Hájka.

Jan Trusina uvedl, že odpověď SR ze 4.4. formuloval on a ostatní členové SR se k dopisu připojili. S dopisem z 11.2.1972 nesouhlasil a napsal na SR dopis a se svým stanoviskem seznamoval církev. Protože se to o něm ví, nechce minulé synodní rady soudit a špinit.

Miloš Rejchrt pravil, že by bylo velmi dobré, kdyby pan kardinál Tomášek odsoudil upálení Jana Husa. Dosud se to nestalo, ale nás by nezapadlo říkat, že je to věc dávno minulá. Jde přece o obecný etický princip. Je přece možné odělit chybu a chybujícího. Nejde o zničení chybujícího, ale o přítomnost a budoucnost církve a o to, aby se něco podobného neopakovalo.

Jan Dus soudil, že to nelze zcela oddělit. I v evangeliích vidíme, že Ježíš kritizuje farizeje a zákoníky a v epistolách Pavel Petra atd., ale že v tuto chvíli je také pouze pro kritiku chyb.

Miroslav Litomiský začal s jeho názorem polemizovat, ale Jan Dus na něho podrážděně vyjel, že to nepochopil.

Jan Trusina trval na svém názoru. Pokání za to, co sám neučinil, by považoval za farizejské.

Josef Hromádka uvedl, že kardinál Tomášek neříká svůj názor, ale názor církve.

Pavel Smetana navrhl, aby se vytvořila pracovní skupina, která by se zmíněnými (kritizovanými) dopisy zabývala theologicky.

Martin Šimsa řekl, že se nechce zabývat celým dopisem (zr.1972), jenom tou částí, kde je distance od bratří, kteří byli tehdy ve vězení. Není s námi dr. Hejdánek. Ten byl tehdy ve vězení. Stanovisko SR jednak přispělo k jeho odsouzení, jednak vážně narušilo jeho vztah k církvi.

Mila Vašina nedoporučoval, aby se theologové zabývali dopisem z 11.2.1972. Je tak pokleslý a falešný, že za to vůbec nestojí. Je morálně neobhájitelný. Princip dopisu je tentýž jako pomluvy Václava Havla v tisku, v době kdy byl ve vězení a neměl možnost se k vůči nim bránit.

Jan Šimsa vyzval k pokání. Ale k opravdovému pokání, ne jen k nějakému taktickému nebo farizejskému. Vyprávěl o rozhovoru s Milošem Šourkem, který je pod dopisem podepsán a to v době, než byl uveřejněn s tím, že mu řekl, že by považoval takovou formulaci (že usnesení synodu bylo podmíněno dobou atd.) za hřích proti Duchu svatému. Jakub Trojan uvedl Václavu Kejřovi v rozhovoru, že i v Americe platí presumpce nevinny a dopis synodní rady odsuzuje bratry, kteří se "octli v rozporu se zákonem" ještě dříve než na ně byla podána žaloba. K věci by se mohl vyslovit bratr Lešikar. Připomněl také jeho postoj ke kandidatuře v Lanškrounu, který br. Lešikar zmařil, ale pak říkal, že ti bratři nechtějí jít na jiný sbor. Církev existuje působením Ducha svatého a je zachráněna Ježíšem Kristem. Není už tuto církev třeba "zachránovat", jak se snažili bratři ze SR činit v sedmdesátých letech.

Miloš Lešikar se bránil proti poznámce o sobě. Kandidaturu zmařil proto, že tehdy J.Šimsa prohlásil, že k němu nemá důvěru. Nemohl by být kurátorem toho sboru.

Josef Hromádka promluvil o důvěře. Jde o to, zda máme k sobě důvěru. Tuto otázku položil i při jednání s předsedou vlády ČSR Pitrou.

Miloš Rejchrt řekl, že důvěra je politický slogan, kterým se příliš lehce mává. Důvěra není předpoklad jednání, je až cílem dlouhé cesty. On kdyby seděl na Hromádkově místě, řekl by, že důvěru nemá. Kolikrát nemá důvěru ani k sobě samému, natož aby měl důvěru k druhému. Důvěra je příliš vzácná věc na to, abychom s ní mohli jen tak žonglovat. Pokud jde o minulé skutky a události, citoval Kalvéna, který napsal, že je třeba minulé hříchy zkoumat kvůli budoucnosti, abychom se jich vytrhali.

Jan Kozlík uvedl, že tak jako není možné dělat přestavbu socialismu v SSSR ani v Československu bez odsouzení stalinismu, tak není možné odpovědně jednat ani v přítomnosti ani v budoucnosti bez kritického vypořádání s minulostí. Většina z nás se už k dopisu vyjádřila, ale br. Lešikar a br. Hromádka nikoliv.

Miloš Lešikar řekl, že se k dopisu vyjádří až po zasedání SR.

Josef Hromádka řekl, že se vyjádří na konec diskuse.

Milan Balabán řekl, že kořen v chybných postojích synodní rady vidí v předchozím působení J.L.Hromádky.

Jan Dusa na jeho tvrzení reagoval tím, že nelze srovnávat JH se SR, protože JH stalinistům upřímně věřil, a když v roce 1968 poznal svůj omyl, začal dělat revizi svého díla, kdežto SR zaujala své postoje a stalinistům nevěřila.

Pavel Keřkovský zdůraznil důležitost toho, aby podnět k revizi postojů v minulosti dala SR, protože charakter naší církve přes její reformační tradici je biskupský. Ve sborech panuje veliká úcta k SR jakožto duchovnímu úřadu.

Členové SR tento názor odmítli.

Jan Keller se přiznal k tomu, že ač ho dopis z 11.2.1972 rozčílil, ne

udělal nic víc, než že nadával. I jindy když se děla v církvi ne-
spravedlnost a křivda, nenapsal dopis SR ani jinak neprotestoval.

Jan Dus pravil, že až bude SR činit pokání, tak i na nás dojde.
I my budeme přiznávat své chyby a chyby.

Jan Šimsa připomněl, jak počátkem sedmdesátých let pozvali br.
Václava Kejře na ministerstvo a řekli mu, že když církev neodvolá
prohlášení Synod svému názoru a nezmění své postoje, že vezmou sou-
hlas 15 farářům a ukázali mu seznam. V.Kejř prohlásil, "tak si to
uděláte, ale církev Kristova půjde dále." Po návratu na SR há však
obklopili právníci a přesvědčili ho, že takto jednat nelze. V dalším
jednání se ukázalo, že ministerstvu nejde o odvolání usnesení synodu
ale o aktuální přiznání sek normalizaci a hlavně o distanci od těch
kdo "porušili zákony" v průběhu let 1970 a 1971. Církev to udělala
a 15 farářům během několika let podle seznamu souhlas vzali stejně.

Jan Svoboda a Michal Šimek ve svých příspěvcích potvrdili, že pozna-
li naši církev jako rozdělenou, jako dvojí církev. Považují tento st-
za nenormální a nesprávný. Jak můžeme rozvíjet ekumenické styky,
když se nedomluvíme ani ve vlastní církvi ?

Josef Hromádka v závěrečném proslovu řekl, že církev není dvojí, al-
trojí. Jsou tu tři proudy v církvi, ale u prvních dvou jde o vztah
k státu - ale třetí církev, třetí proud je charismatický a tomu
vztah ke státu úplně lhostejný. Zeptal se, zda to není ~~na~~ ideologie
která je nám čtyřicet let indoktrinována, ta nás rozděluje a je to
ideologie obrazu nepřítel. Během diskuse nic neříkal, ale pozorně
naslouchal. Co se týče dopisu, myslí si, že je rozporuplný. Spor nen-
o první stranu ale o stranu druhou. Je třeba ho theologicky analyzovat.
Rozhovory budou pokračovat. První impuls přišel už na farářském kurzu.
Nemá nic proti setkáním na různá témata. Mphou se konat i na úrovni
seniorátní či na úrovni sborů. Záleží na staršovstvech a seniorátních
výborech. Je proto, aby se takovéto rozhovory konaly.

Pavel Smetana podal zprávu o charakteru velkých shromáždění, která
SR připravuje. Kromě širokých shromáždění, na nichž může promluvit
každý kdo přijde, jde mu o setkání pracovní, kde se pracuje ve skupi-
nách, kterým jde i o to, aby setkání mělo určitý společný výsledek.

Miloš Rejchrt připravil návrh společného stanoviska. Synodní rada
se sešla k rozhovoru se skupinou členů církve, kteří mají kritický
názor na dopis SR z 11.2.1972. Rozhovory budou pokračovat. SR to dá
do Aktualit eventuelně do Kostnických jisker.

Miloš Lešíkar na závěr konstatoval, že rozhovor proběhl v bratrském
duchu a přes určitá zajiskření na dobré úrovni. Vyzval Jana Šimsu,
aby zakončil modlitbou. Ten ve své modlitbě k jedinému Ježíši Kristu,
který dává jediného Ducha v jediné církvi prosil o jednotu církve
v rozličnosti. Mnoho z růzností je způsobeno naším hříchem.

Příští schůzka se bude konat v září, rozhovor bude pokračovat zvlá-
ště o bodech 2.3.4.

Podle zprávy Martina Šimsy

"Kritika na Tebe. Podařilo se Ti hned v počátku převzít iniciativu.
Rovněž jsi šel k jádru věci. Ale toho, žeš naneseš téma špinění před-
chůdců, se chytil Jan Trusina a založil na tom obranu stanoviska SR
z 4.4. t.r. Přece nejde o špinění předchůdců, ale o to, že vydali
theologicky i morálně chybné stanovisko, které leží na církvi jako
bakvan. Toho, žeš pochválil 1.stranu, jeden odstavec, žeš řekl, že
bys ho sám podepsal, se chytil Hromádka a prohlásil za dobrou celou
1.stranu. Přitom vše kromě toho odstavce je stejně příšerné jako
strana 2. Jinak sis vedl dobře. Zajímalo by mě, jak to hodnotili
lidé u Ládi i potom. - Do budoucna: myslím, že bychom se měli
pustit nejprve do bodů 2 a 3 a teprve potom se vracet k bodu 1.
K bodu 2 a 3 bychom měli rozmnožit Ch 77 a dopis 31 a stanovisko
SR a fakulty a odůvodnění důtky, abychom měli podklady k rozhovoru."
Praha 27.6.1989 Maš

NĚKOLIK VĚT

- " První měsíc roku 1989 znovu a jasně ukázaly, že i když se současné československé vedení velmi a často ~~zavírá~~ zaklíná slovy "přestávka" a "demokracie", ve skutečnosti se dost zoufale vzpírá všemu, co demokracii vytváří nebo ji aspoň vzdáleně připomíná. Petice a iniciativy občanů, které samo neorganizuje, odmítá..
- jako "nátlakové akce", odlišné politické názory odsuzuje jako "antisocialistické"
- = a "nepřátelské"; pokouší lidová shromáždění rozhánit; do přípravy nových zákonů nee dovoluje veřejnosti mluvit.

Tytéž měsíce však zároveň ukázaly, že občanská veřejnost se už vymaňuje z letargie a že stále víc lidí má odvahu veřejně projevit svou tožhou po společenských změnách.

Pohyb ve společnosti se tak začíná ságle považlivěji srazet s nehybností moci, reste společenské napětí a začíná hrozit nebezpečí otevřené krize.

Takovou krizi si nikdo z nás nepřeje.

Preto vyzýváme vedení naší země, aby pochopilo, že nadešel čas ke skutečným a důkladným systémovým změnám a že tyto změny jsou možné a mohou mít úspěch jen tehdy, bude-li jim předcházet vskutku svobodná a demokratická diskuse. Prvním krokem k jakýmkoliv smysluplným změnám, novou ústavou začínaje a ekonomickou reformou konče, musí být tedy zásadní změna společenského klimatu v naší zemi, do kterého se musí vrátit duch svobody, důvěry, tolerance a plurality.

Podle našeho názoru je k tomu třeba:

1. Aby byli okamžitě propuštěni všichni političtí vězňové.
2. Aby přestala být omezována svoboda shromažďování.
3. Aby přestaly být kriminalizovány a pronásledovány různé nezávislé iniciativy a začaly být komečně chápány i vládou jako to, čím v očích veřejnosti už dávno jsou, totiž jako přirozená součást veřejného života a legitimní výraz jeho různotvárnosti. Zároveň by neměly být kladeny překážky vzniku nových občanských hnutí, včetně nezávislých odborů, svazů a spolků.
4. Aby byly sdělovací prostředky i veškerá kulturní činnost zbaveny všech forem politické manipulace a předběžné i následné skryté cenzury a otevřeny svobodné výměně názorů a aby byly legalizovány sdělovací prostředky působící nezávisle na oficiálních strukturách.
5. Aby byly respektovány oprávněné požadavky všech věřících občanů.
6. Aby byly všechny chystané i uskutečňované projekty, které mají nátrvale změnit životní prostředí v naší zemi a předurčit tak život budoucích generací, neodkladně předloženy k všetrannému posouzení odborníkům i veřejnosti.
7. Aby byla zahájena svobodná diskuse nejen po padesátých letech, ale i o Pražském jaru, invazi pěti států Varšavské smlouvy a následné "normalizaci". Je smutné, že zatímco v některých zemích, jejichž armády tehdy do československého výboje zasáhly, se dnes už o tomto tématu začíná veřejně diskutovat, u nás je to stále ještě velké tabu, a to jen proto, aby nemuseli odstoupit ti lidé z politického a státního vedení, kteří jsou odpovědní za dvacetileté upadání všech oblastí společenského života u nás.

Každý, kdo souhlasí s tímto stanoviskem, může je podpořit svým podpisem.

Vládu vyzýváme, aby s ním nenaložila tak, jak je dosud zvyklá s nepohodlnými názory nakládat. Zasadila by tím osudnou ránu nadějím, jimiž jsme vedení, totiž nadějím na skutečný společenský dialog jako na jediné možné východisko ze slepé uličky, v níž se dnes Československo nalézá.

(Československý architekt 12, červen 1989

Podle našeho mínění má popsaná trasa řadu nedostatků:

- 1) Trasa neodpovídá koncepci výstavby města, jak ji určuje schválený územní plán, zejména proto, že neřeší v I. etapě dopravu do proklamovaného Jižního centra.
- 2) Trasa neřeší ani jeden z přetížených uzlových bodů dnešní dopravní sítě (Ústřední autobusové nádraží, nádraží ČSD, třídy Vítězství a náměstí Svobody, Česká, Mendlovo náměstí), naopak uzel nádraží ČSD komplikuje a v uzlu Česká dochází k neúnosnému prodloužení přestupových vzdáleností.
- 3) Samotná první etapa nepřinese žádný užitek. Očekávaný efekt se dostaví až po dokončení celého dopravního systému (za 70 až 105 let - dle výše uvolňovaných prostředků). Odsunutím trasy na obvod města narůstají docházkové vzdálenosti do cílových bodů cestujících, které leží v historickém jádru města. Tím se eliminuje úspora času vzniklá zrychlením dopravy na celé trase.
- 4) Každé z provizorií znehodnotí cenné městské prostory. Severní provizorium naruší po stránce urbanistické, architektonické, estetické a ekologické ulici Leninovu až po náměstí Rudé armády. Drážní těleso vytvoří urbanistickou bariéru a architektonicky konsolidovaný předprostor hotelu Continental. Jižní provizorium, zejména most, zmaří současné snahy esteticky dořešit kvalitní urbanistický prostor vstupu do veletržního města z nádraží ČSD.
- 5) Hloubením trasy z povrchu bude téměř zničen souvislý pás historických parků, jejichž nenahraditelnost a nepostradatelnost je zřejmá. Během výstavby bude dle údajů městského výboru ČSOP likvidováno 157 vzrostlých stromů (z toho jeden je chráněným přírodním výtvorem), 172 stromů bude ohroženo. Většina stromů je starší než 100 let. Společenská hodnota ohrožené zeleně je vypočtena na 47 milionů Kčs, připustíme-li vůbec toto hodnotové kritérium. Po dobudování trasy bude stavba překryta pouze nízkou vrstvou ornice, jejíž hloubka neumožní opětovné vysazení stromů. Keřovitá zelen, která je nahradí, nemůže úlohu vzrostlých stromů v jejich urbanistické, ekologické a rekreační funkci převzít. Celková hodnota zničených parkových ploch a vybavení představuje podle kalkulace správy veřejného majetku přibližně 300 milionů Kčs. Navíc taky dosud nebyly detailně zhodnoceny následky hydrogeologických změn vzniklých výstavbou na zelen a budovy v okolí.
- 6) Volbou technologie vzniknou složité problémy urbanistické, ekologické, dopravní a technické v průběhu samotné výstavby, a to po dobu nejméně pěti let. Uvedme zejména: - odříznutí středu města od čtvrtí ~~na~~ na sever od linie stavby - likvidace autobusového terminálu na Malinovského náměstí a jeho náhrada -
 - zrušení a náhrada trolejbusového terminálu u nádraží ČSD
 - narušení tramvajové dopravy ve směrech Černá pole, Fučíkova čtvrt, Lesná, Židenice, Obřany - vysoké zatížení města, zvláště jeho středu, hlukem, prachem a staveništní dopravou
 - nákladné a komplikované přeložky všech inženýrských sítí v oblasti staveniště.
- 7) Pro soustředění finančních prostředků na první etapu nebude možno v dohledné době realizovat závazné záměry v jiných místech dopravní sítě. Jsou např. propojení ústředního autobusového nádraží s centrem města (40 000 cestujících denně), zrušení tramvaje na třídě Vítězství a náměstí Svobody a vytvoření kulturní pěší zony, zkrácení tras v oblasti Hybešova - Mendlovo náměstí, Gottwaldova - Zbrojovka, propojení již vybudovaných tras RT na dia-

metru Bystec - Jižní centrum - Líšeň. Každé z uvedených zlepšení dopravního systému, označovaných někdy jako nultá výstavba RT, by přineslo více užitku než navrhovaná první etapa.

Co tedy dále? Vzdát se myšlenky, že rychlé tramvaje v Brně? Brno v současné situaci RT potřebuje.

Podle našeho názoru je však potřeba při výběru první etapy dodržet tyto předpoklady:

- 1) Dodržet rozměry schváleného územního plánu.
- 2) Vycházet ze současné urbanistické a dopravní struktury města a nenarušovat jeho existující architektonicky kvalitní prostory.
- 3) Již první etapa musí přinést základní společenský cíl - úsporu času cestujících zkrácením jízdní doby na minimalizováním docházkových a přestupových vzdáleností v centru města.
- 4) Nerušit současný tramvajový systém, ale vylepšit jej, zejména vyřešením krizových míst.
- 5) Řešení musí být ekonomické, trasa definitivní bez zbytečných provizorií a demolí.
- 6) První trasa musí být navržena tak, aby IHNEED po svém dokončení přinesla požadovaný užitek a sloužila bez závislosti na dobudování dalších částí nového systému.
- 7) Trasa a její výstavba nesmí zhoršit již tak velmi špatnou ekologickou situaci ve městě. Naopak, aby měla smysl, musí ji vylepšit.

Domníváme se, že zmíněné požadavky splňuje trasa B, navržená Metroprojektem (nádraží ČSAD - nádraží ČSD - třída Vítězství - náměstí Svobody - Česká, technologie výstavby ražení příp. klasicky důlní, předpokládané náklady: cca 1,8 - 2 miliardy Kčs).

... Dnes je "ve hře" pouze jediná varianta vykazující závažné nedostatky, které v souvislosti s dlouhodobou vázaností rozhodujícího objemu finančních prostředků města, v souhrnu zpochybňují úspěch celé akce.

Proto se domníváme, že nyní je třeba celou akci ZASTAVIT, přestože to může znamenat, že Brno ztratí ojedinělou šanci "proinvestovat" na svém území téměř jednu miliardu Kčs, a soustředit se na shromáždění dalších i protichůdných názorů a řešení. Jedinou cestou nemusí být pouze staré zrušit a k nahradit, dopadne-li vše dobře, novým. Je možno také pokusit navázat na historické dědictví a citlivými vylepšeními umožnit aby sloužilo současným potřebám, při zachování kulturní kontinuity a identity. Teprve porovnáním lze dojít k optimální variantě. Unáhleným prosazováním JEDNOHO NÁZORU bylo spácháno mnoho škod, a to i v době zcela nedávné. Je čas si uvědomit, že předprojektové a projektové práce nemají jediný úkol - ZAHÁJIT STAVBU - ale zejména

ZAHÁJIT SPRÁVNÉ ŘEŠENÍ

ing. arch. Petr Todorov

ing. arch. Dalibor Borák

(zkráceno)